

В. В. Одайник

БАСКЕТБОЛ ЯК СКЛАДОВА СИСТЕМИ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ СТУДЕНТІВ ВИЩИХ ПЕДАГОГІЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

Стаття присвячена питанням використання баскетболу як засобу фізичного виховання студентів вищих навчальних закладів. Представлені результати вивчення особливостей програмно-методичного забезпечення навчально-виховного процесу, а також аналіз даних анкетного опитування студентів.

Ключові слова: фізичне виховання, баскетбол, студент, спорт, здоров'я.

Актуальність. Радикальні зміни в житті українського суспільства призвели до змін світогляду та ідеології, культурі та освіті. Відбувається корінна зміна уявлень про сферу суспільного життя, ціннісні орієнтації. Нове мислення висуває на першу позицію загальнолюдські цінності.

Докорінно змінилося і соціальне замовлення суспільства вищій школі. Найперше – поставлене завдання підготувати фахівців, як творчих особистостей, професіоналів здатних успішно функціонувати в умовах ринку. В зв'язку з цим, розробка та впровадження нових педагогічних технологій навчання у ВНЗ стає найважливішою передумовою розвитку інноваційних процесів у сфері освіти.

Розроблення і запровадження нових, індивідуалізованих технологій навчання, урахування рівня реального розвитку і навчальних можливостей індивідуума, добір відповідних форм і методів його навчання – нагальні потреби сучасного суспільства. Завдання школи – підготувати здорову, гуманістичну, освічену, здатну до самоосвіти і саморозвитку особистість, яка буде спроможна критично мислити, вирішувати життєві і професійні проблеми, самореалізовувати творчий потенціал.

Баскетбол – це складно координативний вид спорту, який потребує високого рівня технічної та тактичної підготовки і розвитку рухових якостей (Нестеровський Д.И., Гомельский А.Я., Золотом Хартяни та ін.), Будучи динамічним і високоемоційний видом спорту, баскетбол поєднує в собі як індивідуальну діяльність, так і командну взаємодію.

Всі перераховані характеристики, на думку багатьох фахівців галузі, дають можливість відносити баскетбол до одного з ефективних засобів всебічного фізичного розвитку людини [4, с.60-66].

Саме тому, як засіб фізичного виховання, даний вид спорту знайшов широке застосування в різних ланках фізкультурного руху, а в системі освіти – включений в програми фізичного виховання дошкільнят, загальної середньої, середньої, професійно-технічної, середньої спеціальної та вищої освіти [8, с.50-60].

Основними питаннями останніх досліджень у сфері фізичного виховання вищих навчальних закладів залишається проблематика підвищення інтересу до занять фізичним вихованням студентів, залучення до самостійних занять, фізичної активності, а також активізація молоді, яка не має практики занять спортом до вступу у ВНЗ.

Таким чином, вивчення застосування баскетболу як засобу фізичного виховання студентської молоді є актуальним, особливо серед студентів технічних вузів, фізична підготовка яких за останні роки оцінена фахівцями в галузі спортивної медицини на рівні “нижче середнього” і потребує не тільки підвищенні, але і утримання оптимального значення.

Проведені раніше дослідження та останні дані спеціалізованої науково-методичної літератури свідчать про те, що сучасна система вищої школи України повністю знаходиться в процесі реформування.

При цьому, основним пріоритетом сучасної системи освіти у ВНЗ України, на думку фахівців-освітян, є активний пошук і всебічне застосування найпростіших, доступних, але при цьому цікавих та ефективних засобів і методів розумового і фізичного розвитку студентської молоді [6, с.30-34].

Необхідно відзначити, що на сьогоднішній день, баскетбол являє собою не тільки повністю самостійний, незалежний і потенційний вид спорту, який знайшов своє відображення в багатьох сферах фізичної діяльності як висококваліфікованого спортсмена, так і пересічного громадянина країни, але є цілком доступним та універсальним засобом фізичної культури людини.

Мета і завдання дослідження: вивчення баскетболу як засобу фізичного виховання студентів вищих педагогічних навчальних закладів. У ході виконання роботи були сформульовані наступні завдання дослідження:

1. Здійснити аналіз вітчизняних і зарубіжних наукових досліджень щодо виявлення та узагальнення характерних особливостей розвитку програмно-методичного забезпечення навчально-виховного процесу студентів ВНЗ.
2. Визначити та дослідити найбільш значущі характеристики баскетболу як засобу фізичного виховання вищих педагогічних навчальних закладів.
3. Визначити складові якісної характеристики баскетболу як засобу фізичного виховання студентської молоді.
4. Підвищити ефективність застосування баскетболу як засобу фізичного виховання за допомогою розробки практичних рекомендацій та систематизації програмно-методичного забезпечення навчального процесу студентів вищих педагогічних навчальних закладів.

Для вирішення поставлених завдань були використані такі методи досліджень: аналіз науково-методичної спеціалізованої

літератури, теоретичний аналіз, моніторинг інформаційних даних мережі Інтернет; анкетування; методи математичної статистики.

Результати дослідження. Вивчення програмно-методичного забезпечення навчально-виховного процесу студентів вищих педагогічних навчальних закладів дозволило з'ясувати, що відсутність систематизованих теоретичних і практичних відомостей про вид спорту, а головне, чітко розробленого стандарту робочих матеріалів, не дозволяє раціонально будувати навчально-тренувальний процес студентів, отримувати позитивні результати їх фізичного розвитку та правильного виконання рухових умінь і навичок.

Для підвищення ефективності застосування баскетболу як засобу фізичного виховання студентів педагогічних ВНЗ нами запропоновано використовувати стандартний підхід до розробки та систематизації програмного забезпечення навчального процесу студентів за допомогою аналізу та розробки даних розділів:

- розвиток рухових умінь та навичок;
- теоретичні аспекти виду спорту;
- вивчення технічних і тактичних прийомів ведення боротьби;
- основи загальної та спеціальної фізичної підготовки в баскетболі;
- система організації і проведення змагань у баскетболі;
- правила гри та основи суддівства.

Аналіз вивчення кінематичних характеристик рухів у баскетболі, доступність освоєння рухових умінь і формування рухових навичок, рівня розвитку рухових якостей і функціональних можливостей, а також реактивності емоційного фону і прояви морально-вольових якостей дозволив виділити теоретичну, фізіологічну, біомеханічну, психологічну та методологічну складові баскетболу як засобу фізичного виховання для вирішення рухових завдань:

- ✓ природність рухів – в основі баскетболу лежать природні рухи – біг, стрибки і метання (кидки, передачі);
- ✓ колективність дій – визначається важливим значенням для виховання дружби і товариства, звички підпорядковувати свої дії інтересам колективу;
- ✓ змагальний характер – прагнення перевершити суперника в швидкості дій, спрямованих на досягнення перемоги в ході спортивної боротьби;
- ✓ комплексний і різнобічний характер впливу гри на функції організму і прояв рухових якостей – різноманітність чергування рухів і дій, часто змінюються за інтенсивністю та тривалістю, надає загальне комплексний вплив на організм, сприяє розвитку основних фізичних якостей і формування різних рухових навичок;
- ✓ швидка зміна ігрових ситуацій підвищує увагу, миттєву оцінку і ефективність ініціативних відповідних дій;
- ✓ висока емоційність – високий емоційний рівень сприяє підтримці постійної активності та інтересу до гри, створює спри-

ятливі умови для виховання вміння керувати емоціями, не втрачати контроль над своїми діями;

✓ самостійність дій – самостійне визначення гравцем дій, необхідних йому для виконання поставлених завдань, що сприяє розвитку самоорганізації та творчої ініціативи;

✓ етичність гри – правила гри, що передбачають етичність поведінки спортсменів по відношенню до противників і суддям.

Встановлені складові якісної характеристики баскетболу як засобу фізичного виховання студентів і розділи його вивчення в ході навчально-виховного процесу, які були включені для подальшого розгляду в анкетне опитування студентів ВНЗ.

Результати анкетування показали, що з 200 опитаних студентів I-II курсів навчання для 45% баскетбол є самим цікавим і привабливим видом спорту із запропонованих на вибір видів спортивних ігор, легкої атлетики. Для 35% з даного числа респондентів баскетбол найпростіше і доступний засіб фізичного виховання, 80% опитаних вважають баскетбол універсальним засобом вільного проведення часу та активного відпочинку у всіх його проявах.

Висновки. Отримані результати дають можливість зробити висновок, що баскетбол має не тільки оздоровчо-гігієнічне значення, але й агітаційно-виховне. Заняття баскетболом допомагають формувати наполегливість, сміливість, рішучість, чесність, впевненість у собі, почуття колективізму, а різноманітні рухи сприяють поліпшенню обміну речовин, діяльності всіх систем організму, формують координацію.

Доцільність занять зі спортивною спрямованістю підтверджена низкою наукових досліджень. Однак у практиці поки ще відсутні науково обґрунтовані форми організації та планування навчального процесу в спеціальних групах на весь період навчання студентів у ВНЗ.

Використання стандарту в розробці робочих навчально-методичних матеріалів дозволить не тільки підвищити інтерес серед студентів до занять баскетболом, але і значно розширити уявлення про вид спорту, дасть можливість збільшити арсенал технічних прийомів, розширить основи оволодіння тактикою і розвитком основних рухових здібностей, що сприятиме формуванню вмінь і навичок до оптимального участі в колективній роботі, що так необхідно майбутнім фахівцям будь-якого профілю, як активна форма їх підготовки згідно вимог суспільства на сучасному етапі розвитку.

Список використаних джерел:

1. Баскетбол для молодых игроков / [под ред. Хосе Мариа Бусета]. – Николаев : ФИБА, 2000. – 360 с.
2. Боген М.М. Обучение двигательным действиям / М.М. Боген. – М. : ФиС, 1990. – 280 с.
3. Вари П. 1000 упражнений игры в баскетбол : перевод с француз. / общая ред. Л.Ю. Поплавского. – К. : БК "Денди-Баскет", 1997. – 210 с.

4. Козина Ж.Л. Командная и индивидуальная структура подготовленности баскетболисток студенческих команд / Козина Ж.Л., Защук С.Г., Слюсарев В.Ф. // Физическое воспитание студентов. – Х. : ХООЕОКУ-ХГАДИ, 2009. – №3. – С. 60-66.
5. Матвеев Л.П. Теория и методика физической культуры / Л.П. Матвеев. – М. : ФиС, 1991. – 542 с.
6. Теория и методика физического воспитания / под. ред. Б.А. Ашмарина. – М. : Просвещение, 1978. – С. 30-42.
7. Физическая культура студента : учебник / под. ред. В.И. Ильинича. – М. : Гардаки, 2005. – 268 с.
8. Физическая культура: основы знаний : учебное пособие. – М. : Сов. спорт, 2003. – С. 50-60.

The article is devoted to the use basketball as a means of physical education students at higher education institutions. Conducted the results of studying the characteristics of methodological support of educational process, as well as analysis of the students questionnaire.

Key words: physical education, basketball, student, sports and health.

Отримано: 29.06.2013

УДК 355.233.22

О. М. Ольховий, В. М. Красота

ОРГАНІЗАЦІЙНО-УПРАВЛІНСЬКА СКЛАДОВА НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ КУРСАНТІВ В СИСТЕМІ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ

У статті проведено аналіз вагомості забезпечення та взаємовпливу навчальних завдань технології набуття організаційно-управлінських умінь з управління фізичною підготовкою в рамках професійно спрямованої системи фізичної підготовки вищих військових навчальних закладів з системою здобуття курсантами фахових компетенцій вирішення типових завдань професійної діяльності для здійснення службово-бойових функцій.

Ключові слова: курсант, організаційно-управлінські уміння, технологія, фізична підготовка.

Постановка проблеми. Основним провідником воєнної політики держави є офіцерській склад збройних сил, на плечі якого лягає завдання безпосередньої підготовки військових підрозділів і частин до ведення бойових дій. Службові обов'язки офіцерів передбачають керівництво, організацію та систематичне проведення заходів бойової підготовки, основним предметом якої є фізична підготовка (ФП). У зв'язку з цим одним з головних завдань системи вищої військової школи постає вдосконалення організаційно-управлінської та методичної складових навчально-виховного процесу майбутніх офіцерів з урахуванням перспективного фахового призначення [4, 7, 8].

Дослідження проводиться відповідно до Планів науково-дослідних робіт Міністерства оборони України за темами: “Розробка